

límit entre la prevenció i la repressió i es fonamenta, per tant, en una acció de promoció del benestar individual i col·lectiu.

A Suècia el Comitè de Protecció dels Menors; a Noruega els Comitès de Protecció de la infància; a Dinamarca el Comitè de Protecció de la Infància i de la Juventut; a Finlàndia la Comissió d'Assistència Social, enmarcades totes elles en el Ministeri d'Assumptes Socials; però amb un radi d'acció purament municipal, són les qui exerceixen un verdader poder local en tot el que es refereix a la protecció dels menors. Inclús, quan es segueix un procediment judicial per un menor, aquestes comissions i organismes n'han d'estar enterades.

L'Escòcia, finalment, ha substituït al tribunal una comissió de ciutadans per a prendre mesures coercitives que servissin per a protegir els menors en perill. El funcionament del sistema suposa una estreta col·laboració entre els membres del "Children's Panel" o Comitè local de la Infància, el "Reporter" o funcionari depenent de les autoritats locals a qui es transmet i es comunica l'existència dels menors pels qui una intervenció es fa necessària i que pren una determinació sobre l'orientació que cal donar a l'afer, i el director del Departament de Treball Social que executa eventualment les decisions preses en cada cas. En definitiva, és aquest darrer el que realitzarà l'assistència proposada o imposada als menors en dificultats.

Conclusions

Creiem que hem presentat en aquesta primera part introductiva una àmplia panoràmica de l'extraordinària importància del fenomen de la delinqüència, sobretot la juvenil.

Hem donat una ràpida llambregada a les grans dificultats imbricades en la formulació d'una definició de la mateixa delinqüència. Hem vist seguidament la varietat tipològica de les interpretacions causals de la delinqüència: des dels qui tot ho volen reduir a un problema biològic o constitucional, fins els qui atribueixen la delinqüència a una explicació o altra d'origen sociològic, passant pels qui pensen que el delinqüent és un malalt mental, afectat de desequilibris neurològics o, almenys, d'inadaptacions al seu mitjà ambient. Dintre d'aquestes interpretacions, un lloc a part ha merescut l'anàlisi marxiste que veu la desviació, no en el subjecte, sinó en les contradiccions socials inherents a una societat de classes.

Finalment, hem donat una lleugera mirada comparativa a l'organització i muntatge de la prevenció i de la protecció als menors en molts diferents i diversos països.

Què en surt de tota aquesta exposició? Nosaltres voldríem resoldre tot el nostre pensament en una sola i única expressió semàntica: "relativitat". És relatiu el concepte de delinqüència, és relativa la seva interpretació causal i és relativa l'organització social que vol fer front al problema de la conducta desviada en els joves.

Relatiu a què? Per a respondre a l'interrogant, val la pena de formular-ho amb un altre interrogant: val la pena, després del que ha estat dit, d'entretenir-nos en l'enumeració dels factors de relativisme?

Pensem, senzillament, que qualsevol circumstància, qualsevol eventualitat, qualsevol política, qualsevol patró cultural... són aptes i capaços d'invertir de soca a l'arrel els termes de la mateixa definició, de la mateixa explicació o de la mateixa organització social que afecta a la conducta desviada dels joves.

Aleshores, què fer? No podem formular nosaltres la més mínima hipòtesi de recerca a l'hora d'engegar el nostre estudi sobre la delinqüència juvenil de Mataró? Aquest interrogant no pretenem pas cloure'l ara. Més tard parlarem dels problemes metodològics. Al terme d'aquesta exposició teòrica, quedem-nos amb l'única idea de que el tema que tractem ve marcat extraordinàriament per la relativitat. Si arribem a assimilar perfectament aquesta idea, la nostra feina fins ara no ha estat debades.

II. Delinqüència juvenil a Mataró 1970-1977. Les aportacions d'una quantificació.

Aproximació quantitativa a la delinqüència juvenil segons les dades bàsiques que obren al Tribunal Tutelar de Menors de Barcelona.

Aquesta anàlisi quantitativa, malgrat les seves extraordinàries limitacions, dóna ja una idea de la distribució de la delinqüència juvenil a Mataró. De totes maneres, com que la base informativa ve constituïda únicament per les dades que consten en poder del Tribunal Tutelar de Menors, val fer algunes precisions que matisen extraordinàriament la seva validesa.

En primer lloc, les dades que aquí s'aporten són les que fan referència als nois i noies que, per un motiu o un altre, els ha estat obert un expedient d'inculpació com a fruit d'una denúncia. Ens sembla que això limita seriosament les definicions mateixes de delinqüent. Sovint, un menor pot ésser inculpat per alguna cosa que, havent causat molèsties o greuges a un tercer, ha estat objecte d'obertura d'un procés incriminós a les instàncies mateixes del Tribunal. Això vol dir tot seguit que no tot infant tramès davant el Tribunal de Menors és específicament un delinqüent. Pensem que qui sap si en el concepte de delinqüent juvenil no caldria incloure-hi l'element reincidència: això són figures d'un altre paner almenys en aquests moments.

En segon lloc, les possibilitats informatives del Tribunal són molt limitades. Treballem aquí amb les dades que podien ésser trobades fàcilment; però hi ha molts altres elements que seria interessant conèixer. Pensem amb la cultura d'origen, l'escolaritat, relacions intrafamiliars, etc.

Considerem que, en definitiva, aquesta aproximació és només un punt de partida per a iniciar una tasca de recerca sobre la realitat del problema penetrant en les verdaderes causes socials, econòmiques i culturals que expliquen i donen una interpretació al fenomen de la delinqüència juvenil a Mataró. Aquest paper no ens permet pas fer ciència.

1 Les fonts informatives: crítica de les mateixes. Metodologia.

El Tribunal Tutelat de Menors és qui pren les decisions sobre els infants que han estat objecte de denúncia i, per tant, que són susceptibles d'acaparar sobre d'ells unes sospites que els constitueixen objecte d'atencions especials.

Quan un infant, pel motiu que sigui, és denunciat al Tribunal, el primer gest del mateix és l'obertura d'un expedient. Heus aquí la referència del còdex penal que diu relació amb aquesta problemàtica (art.8,2º):

"El menor de setze anys està exempt de responsabilitat criminal. Quan el menor que no hagi complert aquesta edat executi un fet castigat per la Llei serà entregat a la jurisdicció especial dels Tribunals Tutelars de Menors. En els casos en que excepcionalment la jurisdicció tutelar declinés la seva competència respecte a un major de setze anys per entendre que pel temps transcorregut des de l'execució del fet, realitzat abans de complirlos o per raó de les circumstàncies del menor, no ha d'ésser convenient l'adopció de les mesures que pogués aplicar-li, confiarà el menor a l'autoritat governativa per a que aquesta adopti les mesures de seguretat que la legislació autoritzi".

L'obertura d'un expedient no perjudja de cap manera sobre la bondat o maldat del menor. El que realment té una importància jurídica és el que el Tribunal anomena "acords" que, en llenguatge més planer, en podem dir decisions. Aquests acords poden anar des d'una escridessada per a provocar la correcció fins al dipòsit del menor en una institució.

Es així com la informació que hem intentat analitzar a partir dels arxius del Tribunal Tutelat de Menors és extraordinàriament imperfecta, puix que únicament diu referència al delictes o a la falta del menor descuidant tota la dimensió socioeconòmica i cultural que ha potenciat o dona interpretació hipotèticament causal al fet de la possible desviació del menor encausat.

Malgrat aquesta incomparable limitació, la nostra anàlisi afecta a tots els menors de la ciutat de Mataró que han estat objecte d'expedients des de l'any 1970 al 1977 inclusivament. Les dades sobre les que hem treballat són les següents: nom, edat, lloc de naixement

domicili a Mataró, any d'incoació de l'expedient, causa delictiva, possibles reincidències i actuacions conjuntes de varies persones.

Aquestes variables han estat degudament codificades i correlacionades entre elles per a veure si es podien fer induccions que fossin indicadors de lleis o constants reveladores i suggeridores de generalitzacions específiques.

Ens semblaria totalment infantil fer induccions per a tota la ciutat de Mataró partint d'aquesta informació que hem extret del Tribunal Tutelar de Menors. Aquesta no és pas tota la delinqüència de Mataró, ni molt menys, sinó simplement la que passa pels tribunals. I, encara, podem dir que ignorem completament si aquest jove encausats per una o altra raó ~~se~~ havien comès anteriorment un delict. La nostra informació diu relació únicament a les denúncies que han arribat efectivament al Tribunal. Pot ésser i creiem que és efectivament un indicador; però no pot permetre generalitzacions excessivament simplistes o infundades.

2. Dades demogràfiques de base

2.1 El sexe

nens.....	287	89'4 %
nenes.....	<u>34</u>	<u>10'59 %</u>
Total.....	321	100

2.2 L'edat

mesos.....	5
1 anys.....	4
2.....	1
3.....	3
4.....	2
5.....	2
6.....	4
7.....	6
8.....	7
9.....	8
10.....	17
11.....	36
12.....	33
13.....	45
14.....	54
15.....	66
16.....	8
17.....	1

No consta..... 19

2.3 Facultat jurídica

Facultat Protectora	40	12'46 %
Facultat Reformadora.....	281	
	321	

2.4 Any de la primera infracció

1970	18	5'6 %
1971	25	7'78
1972	39	12'14
1973	30	9'34
1974	75	23'36
1975	54	16'82
1976	35	10'9
1977	45	14'01
	321	100

2.5 La delinqüència juvenil per barris

Rocafonda.....	41	12'77 %
Cerdanyola.....	120	37'38
Cirera.....	55	17'13
La Llàntia.....	11	3'42
Els Molins.....	27	8'41
Pça. Cuba.....	20	6'23
Rambla.....	37	11'52
Altres.....	4	1'24
No identificable.....	6	1'86
	321	100

2.6 Lloc de naixement

Nascuts a Catalunya.....	158	49'22 %
Nascuts fora de Catalunya.....	136	42'36
No consta.....	27	9'41
	321	100

2.7 Les agrupacions juvenils delinqüencials

Han estat inculpats per la mateixa raó....	210	65'42 %
idem per causa diferent.....	111	34'57
	321	100

Dintre de la unitat d'expedient, s'han donat per barris les agrupacions següents:

	<u>Nombre de persones</u>	<u>Causa</u>
Rocafonda.....	2	Lesions i escàndol públic
	2	Falta n.5 de l'art. 583
	2	Furt d'ús i cond.illegal
	2	Furt
	2	Furt
	3	Abusos deshonestos
	3	Robo i danys
	3	Furt
	<u>5</u>	Robo
	24	
Cerdanyola.....	2	Tentativa de furt d'ús
	2	Furts i robos
	2	Robos
	2	Robos, furts i danys
	2	Tentativa de furt i danys
	2	Furt d'ús, danys i cond. illegal
	3	Conducta immoral
	3	Furt i danys
	3	Furt d'ús i cond.illegal
	3	Furt i danys
	3	Furts i danys
	3	Danys
	4	Lesions
	4	Robos, furts i con.illegal
	5	Abusos deshonestos i agre
	5	Danys
	5	Robos
	5	Robo
	6	Danys i gamberriisme
	<u>7</u>	Robo i danys
	71	
La Llàntia.....	2	Furt d'ús
	2	Robos
	<u>3</u>	Danys
	7	

Rambla.....2

2

3

3

10

Cirera.....2

2

2

2

2

3

3

3

4

4

27

Danys

Falta n.5 art.583

Abusos deshonestos

Robo

Robo

Robo

Furt i danys

Furt

Furt d'ús i conducció ilegal

Furt i tentativa de furt

Danys

Danys

Danys per incendi

Conducta immoral, lesions i amenaces

Altres (no identificables en un barri únic o lligats per diferents motivacions que la residència (parentesc, per exemple

2

2

2

2

8

Tentativa de furt

Furt d'ús i conducció ilegal

Furt

Lesions

Pça Cuba.....2

2

2

3

9

Furt

Furt

Lesions

Furt

En síntesi, a tot Mataró i a partir d'aquestes dades del Tribunal, trobem les agrupacions següents:

27 causes úniques amb dues persones implicades

16

"

tres

"

4

"

quatre

"

5

"

cinc

"

1

"

sis

"

1

"

set

"

En total, doncs, es tracta de 156 infants o adolescents que de la facultat reformadora a l'hora d'incórrer en una causa inculpable no han pas actuat en solitari (no hem tingut compte aquí dels infants als qui s'ha obert un expedient per causa protectora).

2.8 Les reincidències per barris, sexe i motivacions

<u>barris</u>	<u>Dues</u>	<u>Tres</u>	<u>Quatre</u>	<u>Cinc</u>	<u>Sis</u>	<u>Vuit</u>	<u>més de Deu</u>	<u>Total</u>
Rambla	4	3	-	-	-	-	-	7(12'3%)
Cerdanyola	16	8	6	3	1	1	1	36(63'2%)
Rocafonda	4	1	-	1	-	1	-	7(12'3%)
Els Molins	1	-	-	-	-	-	-	1(1'8%)
Plaça Cuba	1	1	-	-	-	-	-	2(3'5%)
Cirera	2	1	-	-	-	-	-	3(5'3%)
Altres	1	-	-	-	-	-	-	1(1'8%)
Total	29	14	6	4	1	2	1	57(100%)
%	(50'9)	(24'6)	(10'5)	(7)	(1'8)	(3'5)	(1'8)	

Dels 57 reincidents, hi ha 3 nenes (5'3 %). Les causes són les següents: condusta immoral (tres reincidències), actes deshonestos (dues reincidències) i falta n.5 art 583 (també dues reincidències).

De tots aquests 57 reincidents, 13 (22'8 %) ho han estat per la mateixa causa i els altres han anat agreujant progressivament els seus actes en la gravetat dels mateixos.

2.9 Correlació de l'edat amb el sexe i la facultat

<u>Edat</u>	<u>Nens</u>		<u>Nenes</u>		<u>Total</u>
	<u>Protectora</u>	<u>Reformadora</u>	<u>Protectora</u>	<u>Reformadora</u>	
Mesos	4	-	1	-	5
Un any	2	-	2	-	4
Dos	-	-	1	-	1
Tres	2	1	-	-	3
Quatre	1	1	-	-	2
Cinc	1	1	-	-	2
Sis	1	1	2	-	4
Set	2	3	1	-	6
Vuit	1	6	-	-	7
Nou	1	5	2	-	8
Deu	2	14	-	1	17
Onze	1	32	1	3	36
Dotze	1	28	1	3	33
Tretze	2	41	1	1	45
Catorze	-	47	1	6	54

Quinze	1	61	-	4	66
Setze	-	8	-	-	8
Disset	-	1	-	-	1
No consta	1	14	4	-	19
Total	23	264	17	17	321

2.10 Correlació de l'any amb el barri de residència

barri	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	Total
Rocafonda	-	1	4	-	10	16	4	6	41
Cerdanyola	10	13	2	15	26	23	14	17	120
Cirera	-	4	19	5	13	3	5	6	55
La Llàntia	-	1	-	1	-	13	-	6	11
Els Molins	2	1	2	1	9	3	5	4	27
Pça Cuba	1	3	1	4	4	5	1	1	20
Rambla	2	2	9	2	11	-	6	5	37
Altres	2	-	-	-	2	-	-	-	4
No identif.	1	-	2	2	-	1	-	-	6
Total	18	25	39	30	75	54	35	45	321

2.11 Tipificació dels delictes

Sense pensar ni pretendre que aquesta tipificació dels delictes comesos entre els anys 1970 i 1977 doni molta llum a la problemàtica de la delinqüència juvenil, creiem que sí pot ésser reveladora en el sentit que manifesta les preocupacions de la justícia i els seus agents en la tasca de controlar els valors més directament controlats i cotitzats en la societat que vivim.

Dels 321 delictes censats a Mataró durant l'interval que ens afecta, prescindim dels 39 casos de facultat protectora; es tracta efectivament d'una problemàtica molt diferent de la que ens afecta.

Aquesta aproximació la fem partint dels criteris purament jurídics puix que són veritablement aquests els que fonamenten les actuacions del Tribunal Tutelar de Menors. Seguint aquests criteris, tenim:

1. Els inculpats per "lesiones", són els qui han causat "tot dant corporal violentment causat que pot produir ferida, contusió o erosió".

Dintre del mateix concepte, hi hem inclòit també els casos en els que consten algunes connotacions específiques (lesions causades per escàndol públic, per exemple).

Aquest grup representa el 5'3 % del total dels delictes i afecta a 15 persones.

2. "Conducción ilegal" és la regulació de la llei que determina la capacitat efectiva de conducció d'un vehicle. Algunes vegades, aquesta infracció va acompanyada de l'anterior, tal com dèiem més amunt.

Globalment representen el 3'2 % de les causes que totalitzen 9 persones.

3. "Hurto" i "Hurto de uso" és la transgressió consistent en apoderar-se del que és dels altres en contra la voluntat del seu propietari; però sense violència.

Hi ha una diferència conceptual entre ambdós; mentre el "hurto de uso" és l'apropiació d'una cosa per a usar-la (l'automòbil, p.ex.), l'"hurto" pot tenir altres funcionalitats (vendre, p.ex.). D'aquí que l'"hurto de uso" la majoria de les vegades va acompanyada de "conducció ilegal".

Aquests delictes tenen una incidència notable (33'7 %) afectant a 95 inculpats.

4. "Daños" són els delictes que causen perjudicis a la propietat.

Són 12'4 % del total amb 35 inculpats.

5. "Robos" són idèntics als "hurto", però ara són fets amb violència o intimidació de les víctimes i, inclús, usant la força per a apoderar-se de les coses. Es per aquest motiu que la majoria de les vegades aquesta transgressió va acompanyada de "daños" i altres connotacions agravanys.

Són nogensmenys que el 26'6 % i afecten a 75 inculpats.

6. "Abusos deshonestos" poden ésser de dues menes que hem agrupat per a més claredat:

-tot acte libidinós fet amb violència

-tot acte libidinós fet sense violència per cap de les parts,

(jurídicament, s'en diu "actos inmorales").

El 9'6 % són d'aquesta mena i inclou 27 inculpats.

7. "Artículo 583" afecta els fills que manquen al respecte i submissió deguda als seus pares o tutors.

Totalitzen el 3'5 % de les transgressions i hi ha 10 inculpats.

8. "Polítics" subjectes essencialment a la mobilitat de la situació del moment polític determinat. Segurament, que en l'actualitat ja no serien tinguts en compte.

Representen el 0'7 % i hi ha dues persones.

9. "Varis" englobem aquí les transgressions que, per una banda, es troben aplegats dintre d'una multiplicitat de causes i que, per altra banda, són poc rellevants numèricament. Per exemple:

-dos acusats de mal tractes de paraula

-un per haver infringit la llei de caça

-tres acusats de vagància

Sis inculpats que totalitzen 2'1 % de les causes.

Fins ara hem parlat de la tipificació basada en una valoració jurídica del problema. Fem ara una agrupació en funció del valor social lesionat. Heus aquí les quatre agrupacions de referència:

1. Delictes contra la propietat (tipus 3, 4 i 5).....72'7 %

2. Delictes contra la persona (tipus 1)..... 5'3

3. Delictes contra la moralitat (tipus 6)..... 9'6

4. Delictes varis (tipus 2, 7, 8 i 9)..... 9'6

5. No consta..... 2'8

Total.....100

3. Induccions o generalitzacions que surten d'aquesta informació

1ª/ Notem la poca importància que tenen les nenes en l'embalum global de la delinqüència juvenil a Mataró. Una possible explicació es podria trobar en la naturalesa mateixa del delictes: les noies atempten més a la moralitat que, en definitiva, és una acusació molt menys notòria i també menys feridora dels drets dels altres que els que afecten als nois que pràcticament es redueixen al que toca a la propietat dels altres.

2ª/ Sembla important remarcar que el 51'4 % dels delinqüents que han estat objecte de denúncies al Tribunal Tutelar de Menors tenen 13, 14 i 15 anys. Aquestes edats es correlacionen fortament amb els anys d'arribada dels forts allaus immigrants a Mataró a partir de l'any 1960. Es per això que el 1974 marca el punt àlgid -23'36 %- de tota aquesta població infantil de Mataró que ha estat objecte de la nostra anàlisi.

3ª/ Tres són els barris que es signifiquen particularment:

Cerdanyola	37'38 %
Cirera	17'13 %
Rocafonda	<u>12'77 %</u>
	67'28 %

4º/ Aquestes tres àrees urbanes pertanyen a la perifèria de Mataró, és a dir, més enllà de les Rondes. Amb tot, notem que al centre de la ciutat (entorns de la Plaça Cuba i Rambla -fins la Riera de Sant Simó-) hem comptabilitzat 57 casos, o sigui, el 17'75 % de tots els processos encausats a Mataró en aquests anys. L'àmplia zona geogràfica del centre es manté al nivell del petit barri de Cirera.

Pel que afecta al sector que hem anomenat de La Rambla, sembla que es tracta d'un assentament provisional de recent vinguts a Mataró on assoleixen les famílies uns lloguers barats donades les condicions precàries i degradades de la vivenda; aquesta podria ésser una possible explicació de la notable freqüència relativa dels delinqüents juvenils en aquest cas antic de la ciutat.

5º/ El delicte es porta a terme normalment en grup -65'42 %- . El fet individual normalment és menys freqüent i sol anar revestit de menys gravetat. Es tracta de persones molt joves que necessiten dels altres per a l'aventura d'una conducta diferenciada o divergent.

6º/ Cal definir en conceptes jurídics les faltes dels menors que poden ésser o són efectivament objecte de denúncia. Heus aquí aquestes nocions:

Facultat protectora:

- abandó; acció de deixar desemparat un menor de 16 anys.
- mals tractes: menors que han estat sotmesos a brutalitats físiques
- exemples corruptors: menors que han estat sotmesos per adults als càrrecs castigats per l'article 584 del còdex penal. Aquests càrrecs els hem agrupat de la manera següent:

& Abandó

& Abandó i exemples corruptors

& mals tractes

& mals tractes i exemples corruptors.

Facultat reformadora:

- Furt; acte contra la propietat privada sense cap mena de violència
- robo o robatori; idem amb violència
- conducció illegal: conducció d'un vehicle de més de 49 cc. sense tenir permís per a fer-ho
- furt d'ús i conducció illegal: el mateix que el precedent havent fet prèviament la sustracció del vehicle

- lesions físiques: produïdes a una altra persona per qualsevulla causa
- actes subversius: (art.251) assistència a manifestacions no autoritzades i distribuir propaganda illegal
- gamberrisme: llei de perillositat social Títol I, cap. I, art. 2.
- insubmissió: falta d'obediència i de respecte a pares i tutors (art.583, paragraf 5 i 6). Textualment: "serán castigados con las penas de 5 a 15 días de arresto menor y represión privada los hijos de familia que faltaren al respeto y sumisión debida a los padres. Los pupilos que cometieren igual falta hacia sus tutores".
- danys: els que ocasionen perjudici a la propietat d'altri
- abusos deshonestos: l'acte libidinós que no té per fi cohabitar amb la dona, sempre que hi hagi violència

Cal tenir compte que la pràctica totalitat són delictes contra la propietat.

7º/ Les reincidències controlades pel Tribunal són normalment casos simples (dues o màxim tres vegades). Unicament a dos barris es detecta una constància que podríem estimar com a símptoma d'una delinqüència més o menys establerta: Cerdanyola i Rocafonda. Com més reincidències, més gravetat en el delicte s'observa.

8º/ Les reincidències femenines presenten una constant: conducta immoral i actes deshonestos. De la mateixa manera que suara insinuàvem que la intervenció del Tribunal és preferent de cara als delictes contra la propietat, l'aspecte del delicte femení ve a completar el quadre en el que sembla que es pot situar la línia de les acusacions:

els nois....delictes contra la propietat

les noies...,delictes contra la moral

9º/ La facultat amb més incidència és la reformadora. De totes maneres, en el cas de les noies, hi ha tantes persones de la facultat protectora com la reformadora. Ens sembla suficientment interpretat el fenomen en la inducció primera.

En grans línies aquestes són les reflexions que podem despendre d'aquesta informació.

Nota sobre els diversos barris de Mataró

Introducció

Malgrat que no veiem la necessitat de portar a terme un estudi en profunditat de la ciutat de Mataró i els seus barris, si que veiem necessària l'aportació d'algunes dades que ajudin a situar el problema de la delinqüència en el seu context real.

Per aixó volem precisar molt clarament l'abast d'aquest anexe:

1. No portarem a terme cap anàlisi exhaustiu de la població, tot i que donarem les dades suficients per veure quina és la base humana del problema.
2. No analitzarem la ciutat i els seus barris des de la perspectiva urbanística, tot i que senyalarem els trets principals, que sense ésser la mare del problema, contribuïxen en gran manera a que neixi i es mantingui.

Les motivacions que ens han portat a adoptar aquesta decisió són, per una part l'objectiu i finalitat de l'estudi, i per altre l'existència d'estudis recents de la ciutat de Mataró (1) que tracten de plé aquests problemes.

Les dades que aportarem en aquest anexe seran les necessaries perquè quan parlem de Mataró i els seus barris, sapiguem quina és la població i quins són els tipus de persones que la componen, també per tenir coneixement de com s'han anat creant aquests conglomerats urbans i quines són les circumstàncies i èpoques de la seva aparició. Aixó és suficient per situar el conjunt del nostre estudi.

I. Mataró i els seus barris

No hi ha dubte de que la configuració de la ciutat de Mataró és fruit de tot un procés que en el llarg dels anys s'ha anat desenvolupant, fins arribar al moment actual.

No podem oblidar que aquest procés, com tots els processos, no són mai fruit de l'atzar ni de la providència. Unes regles de joc marcades per el sistema social imperant són observades estrictament i van dibuixant la fesomia de la ciutat. Els inte-

(1) Mataró 1974: Les Guarderies, La sanitat, l'Atenció als jubilats. Raimón Bonal de la Fundació Jaume Bofill

resos del sistema dominant són els que determinen totes les funcions de l'espai en els diferents usos a que pot ésser destinat. Mataró no és cap excepció i també ha seguit aquestes regles de joc.

A grans trets, la configuració de la ciutat de Mataró té tres blocs molt marcats i clarament visibles en el plano:

1.El casc antic a peu del camí real, on els mateixos carrers insinuen encara l'encerclament de la ciutat per les muralles i la direcció de la trama urbana està en funció tant de la propietat com de l'ús del sol en aquells moments.

2.Un gran eixample, que d'una manera concèntrica, encercla tot el casc antic i que podríem limitar-lo entre: El cinturó, Riera de S. Simó. Ctra. General i Avda Meridiana. Manté una certa ordenació dels sol urbà i la seva trama.

3.Una gran zona perifèrica, que seguint per la part exterior del Cinturó, constitueix una gran corona de la ciutat. Els accidents geogràfics, torrents i rieres, i les vies de comunicació, camins i carreteres, han condicionat l'aparició d'aquells diferents conglomerats urbans sense ordre ni concert. Els principals nuclis d'aquesta zona perifèrica són:

-Cerdanyola; l'any 1929, amb motiu de la seva proximitat a la línia del tranvia, es comença l'edificació de xalets i cases de caire residencial. L'any 1942 es feu molt més ostensible la manera anàrquica amb que havia estat feta l'urbanització a la vegada que hi trobem també estadges amb molt males condicions. En el 1952 es parcel·len diferents extensions de terreny amb facilitats per edificar-hi, fet que provoca un ritme d'edificació ferotge, principalment per part dels nous vinguts a la ciutat.

-La Llàntia; es com un apèndix al nord de Cerdanyola. Travessat pel Torrent d'en Boada, només té un enllaç amb el nucli urbà de Cerdanyola, pel c/ de Sant Sebastià. Els habitatges d'autoconstrucció i moltes vegades quasi-ilegals determinen clarament les característiques de marginalitat de la zona. El barri de La Llàntia comença a pendre cos l'any 1966.

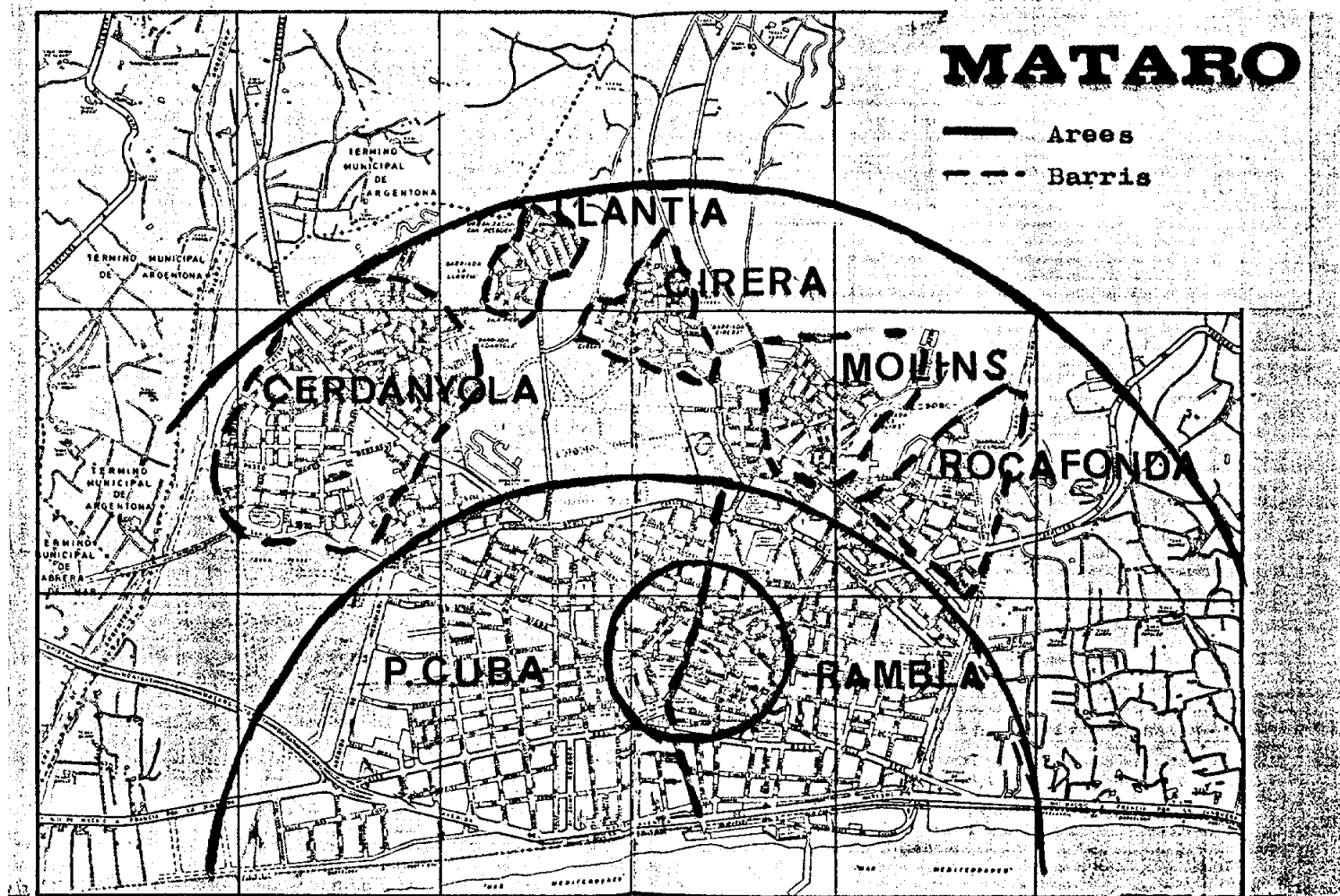
-Cirera; la zona on radica aquest barri, era declarada "zona verda" en el pla parcial de 1952, però els fets posteriors són molt diferents. Les necessitats de vivenda i les possibilitats d'uns guanys suplementaris per part dels pagesos amb la venda de les seves hortes, jugaren un paper prou important per tal que tot seguit, fins i tot amb una inexplicable benedicció municipal, aquella zona verda, es convertís en un nucli rellevant de població.

- Els Molins; Es l'any 1947 quan aquesta zona de l'extraradi de la ciutat comença a edificar-se, arribant a cotes d'una certa altura, Vista Alegre.

Malgrat les evidents constants que permeten afirmar el caracter sub-urbà d'aquest sector, és necessari distingir entre els Molins Alts i Vista Alegre, dels Molins Baixos i Can Clavell. Mentre en els primers és molt marcat el caracter suburbial, en els segons hi trobem unes connotacions sociològiques diferents que l'acosten més a una zona residencial.

-Rocafonda; Per millor situar aquest barri el limitarem d'una manera elàstica al triangle format pels carrers Avda. Amèrica, c/ de la Mata i c/ Perú. Els inicis d'aquest barri no són precisament dins l'àrea senyalada, ja que anteriorment la Caixa d'Estalvis Laiatena va construir-hi una urbanització entre la ctra. de la Mata i la Rda. Alfons el Savi i el passeig del "desvio". A partir de 1947 hom comença a edificar-hi i avui en dia els blocs arriben fins els limits dels Molins Alts.

Es molt possible que un estudi socio-urbanistic prufond dongués com a fruit una divisió dels barris més acurada i científica i fins i tot potser més nombrosa. Pero a fi de tenir més operativitat nosaltres hem sectoritzat la ciutat d'una manera simple pero raonable. En l'anàlisi quantitativ de la delinqüència ja hem usat aquesta divisió.

En primer lloc hem dividit la ciutat en dos nuclis importants:

1.Centre (casc antic i eixample)

2.Perifèria

El centre l'hem subdividit en dues zones prenent com eix vertebrador, la Rambla. La part dreta l'anomenem igualment, Rambla, i la part esquerra, P. Cuba.

La perifèria l'hem subdividit en els 5 barris avans esmentats. (Vegis gràfic).

II. La població

1.Evolució. Tot i que Mataró és una ciutat que ha experimentat un creixement desigual, a partir dels anys 50, comporta un increment de població notabilíssim, principalment en la dècada dels anys 60.

Anys	Pobl. Mataró	% d'increm.	Pobla.Comarca	%d'in.
1950	31.642	-	-	-
1960	41.128	29'97	146.112	-
1970	72.724	76'82	208.154	49'3
1975	92.503	27'19	231.030	20'8

Font: Estadística Municipal i elaboració pròpia

En aquets darrers anys el "boom" demogràfic no creix amb el mateix ritme. Malgrat això constatem tres fets significatius:

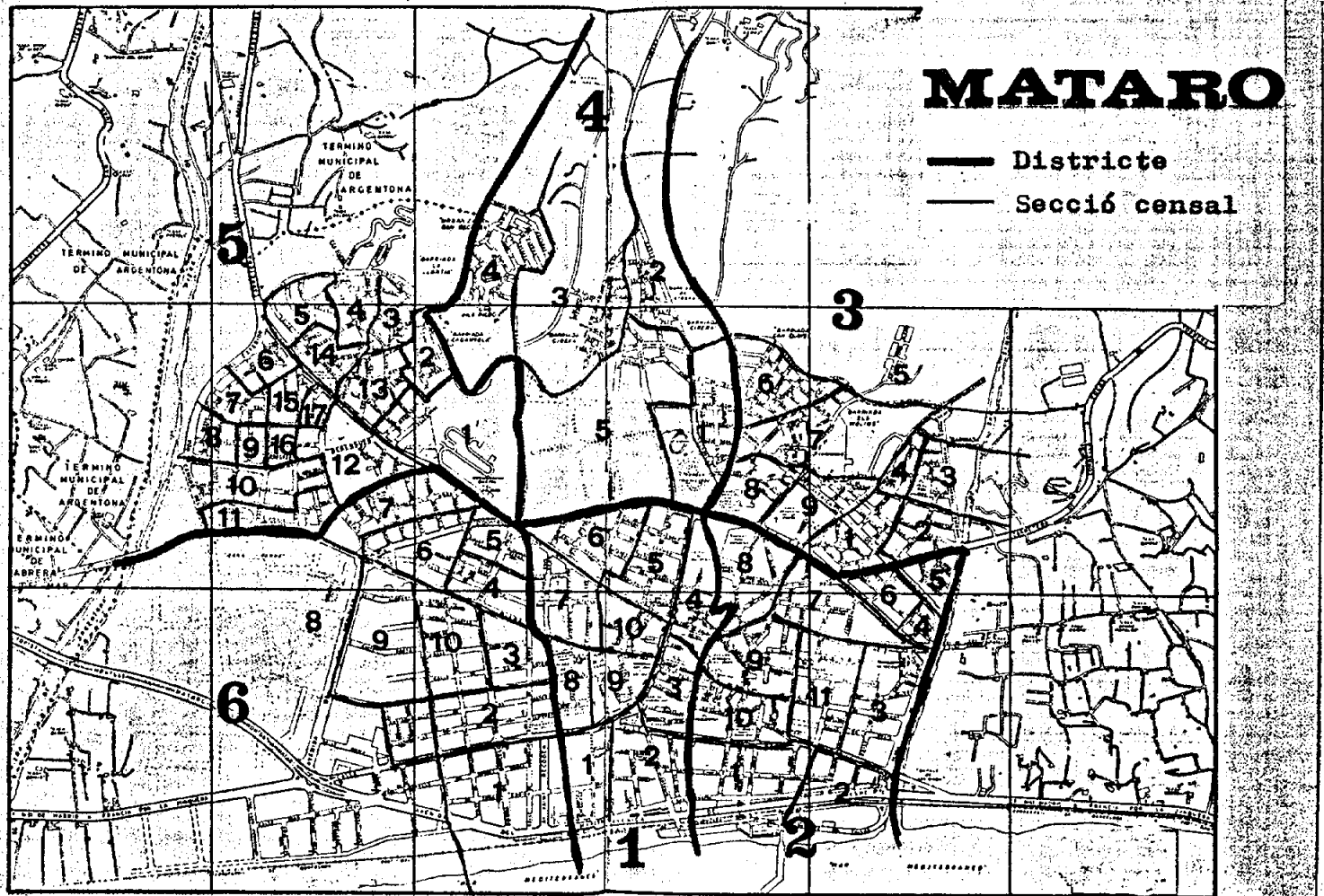
-en la dècada migratoria per excel·lència, 1960-70, Mataró acapra aquest fenomen en la comarca del Maresme. Mentre l'increment relatiu d'aquesta és d'un 49'3%, la ciutat de Mataró té un increment del 76'82%.

-malgrat el diferent ritme immigratori d'aquets darrers anys tots els símptomes són de que, qui marca la pauta de l'immigració dins tota la comarca, és Mataró.

-la població de la ciutat de Mataró representa el 40'03% del total de la població de la comarca; lo que ens pot fer entendre el pes específic de la ciutat i la seva incidència en tota l'àrea comarcal.

2.La població actual

El padró municipal del desembre de 1975 donava a Mataró la xifra de 92.503 habitants, distribuïts de la manera següent:

Districte	Seccio Censal	Habitants	
I	1	837	
	2	1.421	
	3	1.228	
	4	667	
	5	1.763	
	6	1.614	
	7	1.586	
	8	963	
	9	937	
	10	666	
	Total D.	11.682	12.62%
II	1	1.247	
	2	1.265	
	3	907	
	4	1.497	
	5	1.161	
	6	1.627	
	7	777	

<u>Districto</u>	<u>Seccio Censal</u>	<u>Habitants</u>	
II (con.)	8	1.852	
	9	1.264	
	10	1.680	
	11	1.607	
	Total D.	<u>14.884</u>	16'09%
III	1	2.075	
	2	1.839	
	3	2.175	
	4	1.884	
	5	929	
	6	2.634	
	7	1.486	
	8	743	
	9	1.590	
	10	1.417	
	Total D.	<u>16.772</u>	18'13%
IV	1	1.166	
	2	2.096	
	3	2.828	
	4	2.137	
	5	1.598	
	Total D.	<u>9.825</u>	10'62%
V	1	1.152	
	2	1.717	
	3	1.661	
	4	1.110	
	5	2.205	
	6	1.073	
	7	1.536	
	8	1.667	
	9	884	
	10	2.653	
	11	2.375	
	12	1.402	
	13	2.497	
	14	1.508	
	15	1.236	
	16	973	
	17	850	
	Total D.	<u>26.499</u>	28'64%

<u>Districte</u>	<u>Secció Censal</u>	<u>Habitants</u>	
VI	1	2.075	
	2	1.131	
	3	744	
	4	534	
	5	1.594	
	6	2.290	
	7	1.356	
	8	744	
	9	863	
	10	1.510	
Total D.		<u>12.841</u>	13'88%

TOTAL GENERAL ..... 92.503.....100' %

Aquesta es la distribució dels habitants de Mataró. El mapa gràfic anterior, sectoritzat per districtes i seccions censals pot ajudar molt a la comprensió gràfica de les dades.

Una primera aproximació ens revela una dada que cal tenir molt present: més de la meitat de veïns de Mataró viuen a la perifèria. Concretament els districtes III, IV i V que sumen 53.096 veïns i que representen el 57'39% del total de la població.

3. La població dels barris

La distribució de la població que hem fet en l'apartat anterior té en compte només la divisió administrativa de la ciutat en districtes i seccions censals.

En l'anàlisi quantitatiu de la "delinqüència" que hem portat a terme en el capítol anterior hem fet una sectorització de la ciutat per barris. La delimitació dels mateixos, en segons quins casos té una àrea molt clara i que respon amb molta exactitud a la realitat (el cas de la perifèria), en canvi en altres la delimitació ha sigut feta a nivell purament pràctic (el cas dels barris de P. Cuba i Rambla).

Seguint aquesta mateixa línia farem una aproximació demogràfica als barris:

<u>Barris</u>	<u>Habitants</u>	<u>%</u>
1.Cerdanyola (Dist.V).....	26.499.....	28'64
2.La Llàntia (s.c.4 del Dis.IV).....	2.137.....	2'31
3.Cirera (s.c.1,2,3,5, " ")	7.688.....	8'31
4.Els Molins (S.5,6,7,8,9 del D.III) ..	7.382.....	7'98
5.Rocafonda(s.1,2,3,4, del D.III 4,5,6, del D.II).....	13.675.....	14'78
6.P.Cuba(D.VI i s.c.1,5,6,7,8,9,10DI)	21.207.....	22'92
77.Rambla(D.II i s.c. 2,3,4, del D.I).	13.915.....	15'04
TOTAL	92.503.....	100'

Sens dubte que el barri més en punta en lo que respecta al nombre absolut d'habitants és Cerdanyola. En l'espai temporal de 10 anys Cerdanyola ha crescut amb un índex del 112'8%, ja que en el padró del 1965 tenia només 12.919 habitants.

El barri de la Llàntia comptabilitzava en el 1965, la quantitat de 736 veïns; al cap de 10 anys en té 2.137 lo que significa un creixement de l'ordre del 190'3%. En nombres absoluts sembla que el creixement d'aquest barri no té massa importància en canvi si tenim present l'increment relatiu de la població, l'explosió demogràfica és molt important.

No ha succeït el mateix en el barri de Cirera, malgrat que tampoc ha deixat de créixer. La població d'aquest barri era en el 1965 de 4.451 habitants, lo que suposa tenint present la població actual, 7.688- un increment relatiu de 72'5%

Els dos barris restants de la perifèria presenten també un creixement notable. Els Molins tenia l'any 1965, un veïnatge calculat en 3.418 habitants; el padró del 1975 donava una xifra de 7.382, el que suposa un increment relatiu del 115'9%

Rocafonda i El Palau és el lloc on l'explosió demogràfica d'aquests darrers 10 anys ha sigut més notable: l'índex de creixement ha sigut del 344'2% ja que si en l'any 1965 contava amb 2.628 habitants, l'any 1975 en tenia 13.675.

Aquesta perspectiva de l'evolució dels barris de la perifèria sembla senyalar clarament quina ha sigut l'orientació que ha tingut la creixença del municipi: els extrems de dreta i esquerra de la ciutat són els que han sofert una transformació més profunda, deixant el centre de la perifèria més estable.

Aquest increment de la població dels barris de la perifèria obté el seu valor real si tenim present que en el mateix espai de temps- 1965-1975 -la població de Mataró ha passat de 58.699 habitants a 92.503, lo que representa un increment de 57'5%.

No fan falta gaires dades per entendre que aquest creixement no és fruit d'un augment natural de la població, sino d'una immigració massiva que aterrisa a la ciutat sense ordre ni concert. Si als anys 1965 els índexs d'immigració eren de l'ordre: del 83'4% a La Llàntia, 77'0% a Cerdanyola, 81'4% a Cirera, 74'1% a Els Molins i del 57'3% a Rocafonda (1) hem de suposar que aquets no s'hanran pas reduït, sino possiblement augmentat.

(1) Mataró 1974. Raimon Boanl .Fundació Jaume Bofill

En l'estudi "Mataró 1974: les guarderies, la sanitat, l'atenció als jubilats" del sociòleg Raimon Bonal es fa esment d'un punt molt important que en aquells moments semblava que prenia empena.

Es tracta de tota una planificació de la estructura de la ciutat amb l'intent de transferir el centre urbà situat a la part costera, cap a les Rondes. Aixó crearia, diu el mencionat estudi, una situació de més proximitat als barris, trencant en part aquesta barrera divisòria dels dos Mataró.

Tot i que avui en dia la reconversió de les Rondes es força notable, creiem que subsisteix encara una divisió entre ciutat i la seva perifèria. Aquesta característica és totalment observable fent un passeig per tot lo llarg i ample de la ciutat.

III. Població i delinqüència

L'anàlisi de població portat a terme en l'apartat anterior permet establir una relació amb les dades referents a la "delinqüència juvenil" per barris.

Aquesta relació vol ésser una simple aproximació a les possibles referències entre Marginació urbana i Marginació social.

A nivell global tenim que lo que hem definit com a perifèria engloba el 57'3% del total de la població i el 79'1 dels nois i noies "delinqüents" de Mataró entre el 1970-77.

Donat que hem mantingut la mateixa sectorització per barris tant en l'anàlisi de les dades sobre delinqüència com en les demogràfiques, aixó ens permet una aproximació més concreta.

<u>Barris</u>	<u>% Població</u>	<u>% Delinqüència</u>
1.Cerdanyola	28'6	37'3
2.La Llàntia	2'3	3'4
3.Cirera	8'3	17'1
4.Els Molins	7'9	8'4
5.Rocafonda	14'7	12'7
6.P.Cuba	22'9	6'2
7.Rambla	15'0	12'7

La lectura d'aquest quadre estableix realment unes certes correlacions:

1. Com més ens acostem a nuclis molt poblats de la perifèria més percentatge de "delinqüència" trobem.

Aixís podriem marcar tot una linea perifèrica que tindria tres pilars fonamentals tant de població com de "delinqüència": serien, Cerdanyola, Cirera i Rocafonda, i dos petits suports a La Llàntia i Els Molins.

2. Contràriament, en el centre de la ciutat la proporció és a l'inversa: a més població menys delinqüència (P.Cuba) i a menys població més delinqüència (Rambla). El factor que aquí marca la presència del problema és sens dubte el cas antic de Mataró; que com en totes les ciutats, passen a ésser com uns ghettos on si apleguen els marginats, ja que aquestes zones urbanes es converteixen en zones d'assentament provisional i transeunts.

3. El factor comú que unifica les dues situacions anteriors és la degradació i marginalitat de la zona urbana.

...

...

Fins aquí l'aproximació demogràfica a Mataró i als seus barris. Pensem que és suficient per poder situar el problema dins el seu context físic concret.

Els capítols que segueixen són els que ens aportaran les dades per acabar de donar una imatge real del problema. Les històries de vida són molt més eloqüents que una llarga taula de nombres i percentatges.

III. Biografia, història i societat.

1. Aspectes metodològics

A l'hora de prendre una decisió sobre els aspectes metodològics de la nostra recerca, teníem molt clar que, tot i ésser molt importants les dades quantitatives, ens movíem en un terreny on era del tot necessari l'ús de materials qualitatius.

Donat que el nostre estudi no parteix de la verificació d'una hipòtesi prèvia concreta, sinó que té en compte una gran multiplicitat i varietat de possibles hipòtesis (vegeu la primera part de la nostra recerca), el situem molt més en la línia d'una investigació exploratòria i creiem que als avantatges dels mètodes qualitatius superen en molt els possibles inconvenients que es puguin presentar. Això no presuposa pas l'oblit indiscriminat de les dades estadístiques tant si es refereixen a l'univers objecte del nostre estudi (els delinqüents juvenils) com a les dades ecològiques i situacionals d'aquest univers (l'anàlisi dels barris). Es precisament per aquest motiu que en el capítol anterior hem portat a terme l'anàlisi quantitativa en tots els seus aspectes, ja que això ens permet un acostament a la realitat delinqüencial juvenil de Mataró.

Malgrat aquest acostament, les dades obtingudes no ens permeten pas una anàlisi en profunditat del problema i per a obtenir-la necessitem tocar a fons la realitat viscuda de les persones i el seu entorn, així com conèixer la dinàmica del procés vital seguit pels anomenats delinqüents. Es a partir d'aquí que es podrà fer una millor formulació de possibles hipòtesis i una més diàfana clarificació dels plantejaments teòrics.

1.1 Històries de vida

Encara que soni una mica a tòpic, no per això deixa d'ésser veritat que Oscar Lewis (1) ha tornat a cridar l'atenció sobre una tècnica d'investigació oblidada per bona part de professionals de la sociologia. No és aquest el moment ni el lloc per a analitzar el per què d'aquest oblit i d'aquest retorn. Partim^d el fet amb l'intent de senyalar els trets més essencials del que en la metodologia de la investigació en les ciències socials s'en diu "històries de vida".

---

(1) La trilogia en la que Oscar Lewis fa ús d'aquest mètode és Antropología de la pobreza, Pedro Martínez i Los hijos de Sánchez.

Becker (1) puntualitza quines són les característiques diferencials de les històries de vida quan s'usen en les recerques sociològiques. Precisament dient el que no són, en va perfilant la seva definició i el seu ús.

-Les històries de vida no són pas un amuntegament de dades sociològiques convencionals, malgrat que aquestes interessin i són útils en la formulació de la teoria sociològica.

-No són tampoc unes autobiografies en les que els autors intenten presentar-nos la seva imatge oblidant moltes vegades el que interessa a l'investigador.

-No són tampoc novel·les on el que menys interessa són els fets i el que més és la manera de presentar aquests fets per a aconseguir dramatisme i emoció.

La història de vida està més al servei de l'investigador que del personatge; s'interessa més per a reflexar l'experiència del subjecte i la interpretació que fa del món, que no per uns valors artístics de presentació.

"El sociòleg que recull una història de vida fa el necessari per a assegurar-se el contingut de tot el que es vol saber, que cap fet o aconteixement important hagi estat subvalorat, que la relació sigui autèntica i que estigui d'acord amb d'altres proves efectuades i que les interpretacions del subjecte sigui fetes amb honradesa. El sociòleg procura sempre orientar el subjecte cap a les qüestions que interessin a la sociologia".

En una recerca com la nostra les històries de vida ens permetran conèixer els casos amb molta més riquesa de detalls i ens aportaran gran quantitat de dades qualitatives necessàries per a elaborar, reafirmar o reformar qualsevol teoria sociològica.

No pretenem pas plantejar ara el dilema entre històries de vida o mètode estadístic. Les discussions teòriques sobre prioritats metodològiques no són pas del cas; queda ben clar que en la nostra recerca no hem pas prescindit de les dades estadístiques; però el mateix anàlisi d'aquestes dades ens ha revelat la necessitat de les històries de vida a fi d'evitar el bloqueig de la recerca.

Aquests relats personals que revelen les accions, actituds i desigs dels individus com actors humans i partíeps en la vida social són els únics que fan possible parlar de la problemàtica delinqüencial i dels seus processos no d'una manera imaginària, sinó en el seu ple sentit real.

(1) Howard S. Becker, Las historias de vida en ciencias sociales. Teoría y Técnica, Nueva Visión, Buenos Aires, 1974.

1.2 Aventatges i inconvenients de les històries de vida

Tal com hem dit més amunt, si les històries de vida estan ben plantejades i desenvolupades, ens han de donar dades i detalls de tot el procés social subjacent en el relat; d'aquí la necessitat de relacionar les monografies amb el conjunt de la dinàmica social general.

"La història de vida, del fet d'ésser la pròpia història real de l'actor, és un missatge viscut i vibrant des de la realitat mateixa que ens diu què significa ésser aquest tipus de persona amb la que mai ens hem trobat cara a cara".

Pensem que aquesta frase resumeix en bona part tot el que podríem dir dels aventatges d'aquest mètode d'investigació ja que unifica els dos elements bàsics en qualsevol metodologia, el teòric i l'empíric, amb la finalitat d'aportar elements qualitatius per l'elaboració de la teoria sociològica.

Per altra part, la funció típica de les dades sempre ha estat "la verificació de les hipòtesis". Es en aquest terreny on els documents personals, monografies, històries de vida apareixen amb poca consistència.

Segons molts autors competents en la matèria, la pretensió dels antropòlegs i sociòlegs de que les històries de vida són un microcosmos representatiu d'un macrocosmos més gran, tot i que aquesta opinió es pot creure ara per ara, no es pot pas provar. En la verificació de les hipòtesis els canons dominants avui en dia són sempre els estadístics i en fer al·lusió a aquestes dificultats de representativitat, apuntem altra vegada al dilema històries de vida o estudis estadístics.

Tal com diu Joan Francesc Marsal (1):

"No hi ha res del que 'és científic que sigui permanent i definitiu i molt menys les tècniques utilitzades per a les verificacions de les hipòtesis. Això vol dir que una diferent perspectiva en matèria de representativitat o un canvi en la lògica científica, pot replantejar en un futur no llunyà el valor dels documents personals com un elements molt més clar i vàlid per a la verificació. Un millor raonament en les anàlisis de contingut i de comunicació simbòlica, obririen moltes més possibilitats en aquest camp".

---

(1) Joan F. Marsal, Historias de vida y ciencias sociales, in op.cit.

Malgrat això, reafirmem el que en la introducció ja insinuàvem; els possibles inconvenients que pot representar l'ús de materials qualitatius en quant a la seva representativitat i com a elements de verificació, es transformen en aventatges quan, en base a un gran ventall d'hipòtesis, s'els usa per a clarificar, classificar, reformar o reafirmar conceptes i teories.

Es per això que avui en dia els dos mètodes -qualitatius i quantitatius- no es poden presentar ni classificar com antinòmics, sinó més aviat com a successius o complementaris dins la lògica de la investigació social.

1.3 Metodologia de la nostra recerca

Després de precisar a nivell teòric els punts centrals de la metodologia emprada, ens cal puntualitzar quins han estat els passos seguits en el terreny concret de la praxis.

En el nostre punt de sortida teníem les dades recollides del Tribunal Tutelar de Menors i analitzades dins les poques possibilitats que les fonts ens permetien. Calia tenir en compte també les pautes que aquestes dades ens donaven per a poder escollir els casos concrets de les nostres monografies.

1. Que fossin assequibles i localitzables. Això ja ens obligava a buscar nois i noies que fes poc temps que havien passat pel Tribunal Tutelar de Menors. Un noi que superés ja els 16 anys i que pot continuar essent delinqüent, fugia del nostre àmbit tant per l'objectiu de la recerca com per les dificultats de localització.

Els casos, doncs, foren escollits entre els nois i noies que avui en dia oscil·len entre els 14 i els 16 anys, que és l'edat més significativa dintre la delinqüència juvenil.

2. Els casos escollits havien d'ésser escollits bàsicament entre les variables més rellevants trobades en la relació estadística precedent:

- diversitat de delictes
- diferenciació de sexes
- actuacions de persones en solitari i en grup
- transgressions de primaris i de reincidents
- situació geogràfica de barris

Vam centrar el nostre interès, no tant en seleccionar-ne un per a cadascuna de les variables com que entre tots els casos seleccionats fossin cobertes totes les alternatives de les variacions possibles.

3. Aplicant el criteri suara explicat de que el que diferencia les monografies de les històries de vida dels altres gèneres biogràfics és que "està al servei de l'investigador" i "cerca els interessos de la recerca sociològica", hem marcat unes pautes a fi que no ens passessin desapercebudes les dades i connotacions bàsiques de la recerca:

- lloc de naixement i processos migratoris
- vida familiar
- vida escolar
- temps lliure
- diners empleats
- perspectives dels pares de cara els fills
- treball i diversions
- els fets inculpats
- Tribunal Tutelar de Menors
- reincidències

Aquests són els punts bàsics que ens han servit de base per a la confecció de les monografies. (1)

4. Per no caure en el risc d'una visió parcialitzada o, inclús, falsa, hem evitat d'utilitzar una sola font o versió dels fets. Les mateixes pagues d'entrevista ens facilitaven l'accés a diferents fonts informatives que, tot incidint en la mateixa vida de la persona inculpada i de la seva família, la valoraven des d'òptiques diferents.

Així quan la família, per les raons que sigui, amaga o dissimula un aspecte important que no s'atreveix o no vol explicar, altres fonts completaven les possibles llacunes o rectificaven certes omissions o desviacions de la veritat. Aquesta tècnica posava en funcionament un sistema de control molt necessari per a la fiabilitat de les dades a obtenir.

5. Les monografies no cobreixen pas necessàriament tot un procés vital; moltes es queden a mig camí, puix que en el moment de tancar l'estudi, la història delinqüencial encara estarà en ple dinamisme. Malgrat això, creiem que l'objectiu de la recerca queda sobradament cobert i que la metodologia usada és plenament vàlida.

L'elaboració de les dades obtingudes a través de les monografies, per una banda aprofundiran el problema i, per altra banda, clarificaran tota la base de les hipòtesis plantejades a l'inici de la nostra investigació.

---

(1) Vegeu l'esquema íntegre de la pauta seguida a l'apèndix que segueix.

APENDIX

Guió introductori per a les monografies de delinqüents juvenils de Mataró

I. 1. Lloc de naixement i processos migratoris

2. Vida familiar:

- nombre de germans
- altres persones a la família
- ambient relacional entre els membres de la família
- clima relacional entre els germans i germanes
- règim laboral familiar: lloc de treball, absències de la llar, categoria laboral

3. Vida escolar: nom de l'escola, assiduitat, aprenentatge, repeticions, satisfacció de l'escola, canvis d'escola, relacions amb els mestres, amistats intraescolars..

4. Temps lliure: amistats, dissabtes i diumenges, què fa quan surt de l'escola, vacances familiars, diversions freqüentades,

5. Diners del nen; si es dona una quantitat periòdica o només quan en demana, quantitats, amb què els gasta...

6. Perspectives dels pares de cara als fills o les filles: estudis, treball, tipus d'enfoc en el treball..

7. Si el fill o filla ja treballa: com ha fet l'aprenentatge, en què treballa, horari de treball, si alterna el treball i l'estudi, quines perspectives té.

II. 1. Reconstitució dels fets inculpats

- Qui hi va intervenir: denunciador, policia, tribunal..
- Com es va resoldre: amonestació, internament
- A qui cal atribuir la culpa (visió dels pares)

2. Com veuen els pares els fets: la realitat i l'estat d'ànim

3. La intervenció del Tribunal ha estat positiva o negativa

4. Hi ha hagut alguna persona que hagi ajudat al noi o la noia

5. A partir del fet, ha canviat la conducta dels pares?

III. 1. S'ha repetit?

2. Hi ha la possibilitat de que es repeteixi?

3. Quines amistats frequenta ara?

4. Quines perspectives tenen ara de cara al nen o nena?

2. Històries de vida de delinqüents juvenils de Mataró

Els relats que segueixen no pretenen pas ésser exhaustius. El nostre desig és únicament d'accedir al món de l'infant i penetrar en la realitat de la seva vida familiar, escolar i de treball seguint les pautes ja indicades i amb l'assentament de les hipòtesis de treball interpretatives que graviten tant en la noció mateixa de delinqüència com en les interpretacions etiològiques que hem estudiat més amunt.

Nosaltres som plenament conscients que un estudi antropològic de la realitat que ens ocupa no es pot fer amb el breu espai de temps en que ha estat realitzat. Caldria un seguiment dels casos, caldria un aprofundiment molt més agut de la realitat que ens ocupa. Certament, lamentem el no poder proseguir aquesta anàlisi pels condicionants de temps i de funcionalitat concreta d'aquesta recerca; el tema bé prou s'ho mereix i, en veritat, hom trobava apassionant la penetració d'una realitat que no hi ha cap institució dedicada als menors que tingui temps ni perspectives per a fer.

Lliurem aquí una descripció quasi-novel·lada dels casos i ens neguem, certament a desgrat, a continuar la recerca amb l'única motivació de deixar la resta als treballadors socials espontanis i institucionalitzats.

Com ja ha estat insinuat al parlar de la metodologia, nosaltres hem partit dels llistats que obren al Tribunal Tutelat de Menors per a seleccionar els nostres personatges. Com tindrem ocasió de confirmar, les petites històries de vida que segueixen arriben a cobrir un ampli espectre de la realitat. En un estudi d'aquesta índole el que menys preocupa és la representativitat i el que més interessa és la formulació d'uns tipus-ideals als que, hipotèticament, cal reduir tota la suposada delinqüència juvenil de Mataró.

Malgrat tot, la nostra ambició científica va molt més enllà i no pretenem fer generalitzacions vàlides únicament a la ciutat de Mataró; sinó que el nostre desig és que els nostres tipus puguin ésser extensibles a àrees urbanes i no tant urbanes de la província de Barcelona. Ens donaríem certament per ben satisfets si en les històries de vida elaborades hom fos capaç de veure-hi uns models molt generalitzables a la delinqüència juvenil en general; dit d'una altra manera, no voldríem de cap manera que la localització geogràfica del camp de la nostra recerca, fos un condicionant que constituís una verdadera muralla per a fer ciència.

2.1 El "delinqüent juvenil" circumstancial

Fa ara ja setze anys que una família integrada per quatre filles i un adolescent deixava el seu poble d'origen, La Roda (Sevilla), per a traslladar-se a la província de Barcelona. Es tracta d'una família modesta i treballadora.

En arribar a la ciutat de Mataró, el cap de família troba feina a la construcció en la categoria de peonatge i adquireix una senzilla vivenda al barri Cirera; es tracta d'un pis molt esquifit, però que és apte a acollir-los a tots i des d'on es pot organitzar i compartir mútuament les tasques laborals i de subsistència de tota la família.

Al cap de poc temps que resideixen a Mataró, tres de les noies ja s'han casat i s'han independitzat dels seus pares: dues viuen al centre de la ciutat i la tercera té el seu domicili al mateix barri dels pares. La llar, doncs, queda ocupada per la mare, que treballa de venedora ambulat d'articles d'alimentació (això des del moment que el pare va agafar una llarga enfermetat que l'impossibilitava absolutament pel treball), el pare ja malalt, una filla de vint anys que treballa a la fàbrica i el vailet que encara va a l'escola.

Després de tan llarga enfermetat, fa vint-i-dos mesos que va morir el pare i això va suposar un autèntic drama en una família en la que la sol.lidaritat dels seus membres és d'una evidència immediata.

La noia de vint anys que resta a la família està cobrant el subsidi d'atur i el nostre personatge, el vailet de 16 anys, ha tingut l'oportunitat d'entrar a treballar a una empresa que es dedica al pintat d'electrodomèstics.

En Joan, qua així s'anomena el noi havia anat a l'escola del barri. El seu mestre era un avi que donava lliçons a un pis i que, quan fou l'hora, es va retirar. En Joan no va trobar cap mena de facilitats per a prosseguir els seus estudis i, malgrat que posseeix el certificat d'estudis primaris, no va pas acabar la bàsica. ~~Mal-~~ ~~grat~~ ~~tot~~, Es defensa bé a nivell de llegir i escriure. Fou aleshores, fa ara ja prop dels dos anys, que va entrar al treball del que hem parlat més amunt.

Aquella sol.lidaritat familiar de la que hem parlat més amunt es posa de manifest en molts i diversos petits detalls. Per exemples, les noies casades tenen instal.lades a casa la mare unes màquines i, a compte de la fàbrica, es treuen uns raconets. Mentrestant, porten els infants a la guarderia -no tots- pel preu, segons

elles, exagerat de 700 pessetes al mes. Aquest fet ^{provoca} que les feines de la cuina, que fa una de les germanes, donin l'ocasió de dinar junts les germanes, els seus marits i fills i els qui resten a casa la mare.

L'alimentació de la família és la típica d'Andalusia: un "coido" on s'hi endevina algun troç de pollastre, força arroz i molt suc.

El patró d'en Joan n'està molt content del noi; les seves qualitats més destacables són la responsabilitat en el treball, el rendiment i el fet que sigui molt complidor. Cada dia a les set del matí arriba al treball, té un espai de dues hores per dinar i acaba la seva jornada laboral a les set del vespre, però hi ha molts dies que es queda a "fer hores": en definitiva, es treu una bona setmanada.

Per altra banda, els seus amos consideren que ha estat molt llest i hàbil per a aprendre l'ofici (1). ~~Per altra banda,~~ Aquests patrons volen que sigui un xicot de profit i manifesten un interès personal directe de cara al vailet. Concretament diuen que "lo han tomado como a un hijo".

Ha donat proves concretes de formalitat. Per exemple, per a traslladar-se de casa al treball, en Joan disposa d'una petita moto que ha estat adquirida amb els cèntims que l'empresa l'hi va deixar i que fidelment ha anat tornant. Per altra banda, els amos l'hi han fet comandes delicades (p.ex. un ingrés a un Banc) i mai ha tocat un cèntim que no fos seu. L'amo principal, amb aquest sentit proteccionista i de "voler fer de pare", ja l'hi ha dit que sempre ha d'actuar amb tota sinceritat i que és necessari que no malmeti aquesta confiança dipositada en ell.

Només es pot enregistrar una anècdota de falsejament que respon més a una criaturada que no pas a una voluntat explícita d'engany. En Joan fou enviat a cercar un pot de pintura a la fàbrica i, en arribar al taller, el pot era mig buit i en Joan portava el vestit de treball completament tacat. El seu patró que li diu:

- "Y, pues, ¿qué te ha pasado"?

- "Cuando estaba en el taller, se me dispersó el contenido encima", va respondre en Joan.

L'amo va pensar que, essent així, la fàbrica s'en feria càrrec de la pèrdua i, per tant, que havia estat un pur accident; cosa de molt poca transcendència.

---

(1) Els patrons són dos germans i és per això que usem el plural.

Al cap d'uns dies, en rebre l'amo la factura de la fàbrica, va veure amb sorpresa que el pot de pintura estava incloït a la mateixa. Al verificar per telèfon la justesa de la factura, va saber que el pot s'havia vessat pel carrer. La bronca fou grossa i, sobretot, l'hi va recordar a en Joan que ell es sentia responsable de la seva persona i que no volia de cap manera que, per una raó tan estúpida, acabés perdent-li la confiança. En Joan plorava amargament i mai més s'ha repetit res.

I, per què en Joan té un expedient obert al Tribunal de Menors? Quan s'estava morint el seu pare, el vailet anava pel barri amb bicicleta amb un seu amic si fa o no fa de la mateixa edat. Van trobar un company més gran que ells -aproximadament, 17 anys-, amb força antecedents delictius, que els va convidar a anar amb ell a la platja perquè els volia ensenyar uns objectes que havia robat de dins d'un automòbil: un encenedor i d'altres coses. El projecte d'aquest amic més gran sembla que era vendre-ho per a fer-se uns diners.

Mentre estaven tractant l'assumpte, comparegué la Guàrdia Civil que va detenir immediatament el noi gran que, com que es resistia, fou tractat violentment: cops, patades i amenaces. Els petits van marxar cap a casa seva; però poca estona més tard els anaven a buscar a casa per a fer declaracions a la caserna i la veritat és que en cap moment els van maltractar. Durant la seva estada a la caserna, a més, els van mantenir separats del company més gran.

Al cap d'un mes dels aconteixements, els van cridar al Tribunal Tutelar de Menors per a tenir una entrevista amb l'advocat qui, potser com a ritual de costum, els va dir que, en el cas de reincidència, segurament que els internarien. En Joan al Tribunal hi va anar-hi amb la mare i un cunyat.

Mai més ha passat res. De totes maneres, en Joan confessa que tot aquest afer l'hi va produir una forta impressió i, segons ell, "se asustó".

L'aspecte físic d'en Joan, malgrat la seva bona conducta anterior i posterior als fets incriminats, dona la impressió física i aparent d'un verdader "xava"(1). Durant l'entrevista estava molt vergonyós i ha parlat molt poc: dona la impressió d'ésser molt poc comunicatiu. La seva fesomia crida certament l'atenció, semblantment que una de les germanes.

Aquesta és la història d'en Joan que té un antecedent al Tribunal Tutelar de Menors.

---

(1) Aquesta afirmació és descriptiva, sense cap mena de contingut ètic.

2.2 El "delinqüent juvenil" ocasional en un context familiar nociu

A Berja (Almeria) hi viu una família amb vuit fills i amb una situació força inestable a nivell laboral: el cap de família és paleta i ja fa temps que està treballant la terra per causa de la dificultat de trobar feina en el seu ofici propi. Donada la precarietat de subsistència de la família, aquell home decideix venir a Catalunya amb el seu fill gran i, durant un breu espai de temps, treballa a Barcelona en una empresa d'Obres Hidràuliques.

Tot seguit es troba desencaixat a la gran ciutat i hi fa la creu; s'instal·la a Mataró treballant a una empresa de construcció. Al cap d'un cert temps, arriba la resta de la família i s'ubiquen a una caseta molt modesta al barri que ells en diuen "La Floresta", és a dir La Llàntia. El moment de l'arribada de la família cal situar-lo uns catorze anys enrera.

Ell, la dona i algun dels fills més grans es posen a treballar sense repòs: les coses comencen a anar molt bé i s'arriba inclús a arreconar uns importants estalvis. Es aleshores que les petites inversions van donant una imatge de benestar i de confort i que fan entrar aquella família dintre la dinàmica del consum: la compra del pis, un terreny a una urbanització de Pontons (Tarragona), el casament successiu dels fills més grans. Cal dir que, estant ja a Mataró, en neix un altre, un vaillet, que fa que el nombre total de germans i germanes sigui de nou.

L'any 1972, aproximadament, un malhaurat accident a Premià talla sobtadament la vida de la mare quan només comptava quaranta anys. A partir d'aquell moment, comença una carrera infernal del pare per a tirar endavant. En té sort dels fills casats.

No passaran gaires mesos després del fatal desenllaç que el pare haurà d'agafar el carnet d'atur, cobrarà el subsidi durant un any i mig i després es quedarà sense res. La seva lluita per a tirar la família endavant es fa únicament per un prurit immens de dedicació als seus fills i amb un profund orgull de pare per a sobresortir a les dificultats. Són encara cinc persones a casa, només ingressen un sou, un subsidi d'atur d'una de les filles i els subsidis d'orfanat per part dels fills i filles més petits a part dels petits racòns que es pot fer el pare que està edificat la seva casa de Pontons i, periòdicament, algun veí l'hi demana de fer un "remiendo"; tot serveix per a tirar els seus fills endavant. El pare té ara 52 anys i es veu molt gastat i pràcticament només el nen més petit va al col·legi.

Malgrat tot, en aparença, no sembla pas que es tracti d'una

família necessitada i inclús sembla que tenen un cert confort. L'única cosa que sembla destacar de manera rellevant és la força de clan familiar pròpia a tots els qui en formen part: es donen unes relacions extraordinàriament autoritàries entre el pare i els seus fills. Les cites són quasi irrepetibles: "En casa mando yo", "mientras mis hijos estén en casa, aquí se hará lo que yo diga; cuando se independicen, ya se las arreglarán ellos solos".

...

...

Després d'haver mort la mare, els fills més petits -Immacula, da, que tenia aleshores 11 anys i el seu germanet que en tenia set- van agafar quatre mil pessetes del pare i, emportats per l'enyo- rança de les seves ties, decidiren emprendre viatge cap a Berja. Agafaren el tren a Mataró i tenien el propòsit d'anar a Almeria. En arribar a Barcelona, la policia els va detenir a una comisaria de Barcelona i foren interrogats sobre el particular. Fou immediatament cridat el pare que, després d'haver fet buscar els seus fills, es va presentar a recollir-los i la seva actitud fou de donar-los-hi en presència de la policia una solemne bofetada a cadascun d'ells.

Poc més tard, el Tribunal Tutelar de Menors feia la proposta d'internar-los a un col·legi donada la situació familiar en que es trobaven; però el pare, conseqüent amb la seva actitud, va respondre que, mentre els seus fills tinguessin un pare, aquest era l'absolut responsable. S'els va endur a casa i no ha passat mai més res.

Semblava que el fet no tenia més transcendència; però tot aquest relat no s'acordava amb les dades del Tribunal Tutelat de Menors.

...

...

D'una manera totalment fortuïta van arribar altres versions sobre la realitat d'aquesta família i ens vam trobar impulsats a cercar la veritat, puix que les informacions coincidien en determinar unes connotacions extraordinàriament negatives i dignes d'ésser tingudes en compte.

Les fonts informatives de verificació són molt diverses; però per mor de guardar l'anonimat, no distingirem la seva procedència. Aquella primera informació provenia exclusivament del cap de família.

...

...

La figura del pare no és pas certament la que queda patent en

en el seu relat, perquè sembla que es tracta d'un home trist, intolerant, degenerat i borratxo. Inclús, per diferents conductes arriben rumors, sembla més o menys fundats, de possibles intents o accions efectives de relacionar-se sexualment amb alguna de les filles.

Es un home que no ha treballat mai; en vida de la seva dona, vivia descaradament a esquenes de la mateixa i ara sempre pidola i demana als fills que treballen.

Sembla cert que tot el confort que es detecta a la casa on viu ha estat lograt amb els diners de la indemnització rebuda després de la mort de la mare i amb les que corresponien als fills menors; d'aquí també la compra del terreny de Pontons, la compra d'un automòbil sense posseir encara el carnet de conducció...

En moments de plena borratxera i de necessitat, es presenta a l'hora que sigui, inclús la nit, a casa dels fills casats armant considerables "camorres" fins altes hores de la matinada. Com que els fills no li volen obrir la porta, tot el veïnat s'en entera.

De totes maneres, sort tenen els fills que el pare desapareix setmanes seguides, dient que va Pontons i, en certa manera els deixa tranquils.

Malgrat aquest context, els fills en general són persones de gran qualitat; sortosament, s'assemblen a la mare que fou una gran persona i molt treballadora. Només cal fer esment d'una excepció: el fill gran, casat, que sembla que porta el mateix camí que el seu pare.

Cal advertir, a més, que malgrat el comportament del pare, la seva figura manté un cert caràcter mític: la seva autoritat no solament és un fet reivindicat, sinó un fet acceptat. Això es detecta per les mateixes reaccions dels seus fills; quan ha passat algun daltabaix seriós que ha creat situacions conflictives, necessiten obrir-se i explicar tota la realitat inclús esgrimint judicis de valor contra el pare; però, un cop ha passat, es tanquen totalment i aleshores torna a sortir la imatge intocable del pare.

Quan algú ha insinuat la possibilitat de fer una acció judicial contra el pare, la reacció dels fills és taxativa: "el padre es mi padre".

La Immaculada, la "delinqüent ocasional" que ens interessa, té ara ja 16 anys i no troba feina; no es sap tampoc fins a quin punt la cerca. Va anar a l'escola i el judici que mereix als mestres és de que "era molt bona nena; però no gaire intel·ligent". Efectivament, aquesta nena va fer només cinc anys d'escolaritat i encara va repetir el tercer de bàsica; les seves qualificacions sempre foren globalment "insuficients". En acabar el quart de bàsica

amb aquesta valoració, va abandonar definitivament l'escola.

Un fet curiós cal afegir: des de l'escola tenien ja plena consciència que la que portava econòmicament la casa era la mare, perquè el pare estava malalt.

La causa per la que la Immaculada va freqüentar el Tribunal Tutelar de Menors no té tampoc res a veure amb la descripció feta suara pel pare. La denúncia explícita que es tracta d'una "sospita de robo d'un rellotge de pulsera i de cinc mil pessetes junt amb d'altres menors, als qui va donar 100 pessetes per a que callessin!"

La circumstància es produí als vestidors d'una pista de bàsquet on s'hi trobava la roba dels jugadors. De fet, no consta cap més fet posterior.

De totes maneres, la versió del pare té un fonament de veritat: coincideixen la quantitat de diners i les manifestacions constants de la Immaculada de marxar al poble perquè es troba sola.

Els germans, per a cloure aquest cas, manifesten la impossibilitat de portar una acció protectora de cara als germans que encara resten amb el pare per l'única raó que "tienen a su padre".

2.3 El "delinqüent juvenil" ocasional en un context familiar delinqüencial

Provinent de La Línea de la Concepción (Cadis) arriba a Mataró fa quatre o cinc anys una família integrada pel matrimoni i sis germans. Des la seva vinguda, en neixen encara dos més fins a totalitzar-ne vuit.

El marit troba feina a l'Ajuntament d'escombriaire, el fill gran treballa eventualment aquí i allà, el segon ha trobat feina de peonatge a una fàbrica de vidre amb un sou de 2.000 pessetes a la setmana però està fixe i assegurat, la mare treballa "de faenas" les tardes i és eventual i en Daniel, el nostre personatge, va trobant petites feines "d'adolescent de 15 anys" també sempre de manera eventual aquí i allà. (més tard parlarem concretament d'aquestes). Els altres són petits i encara van a l'escola; encara que sempre estant pel carrer i no hi ha ningú que es preocupi de la seva assiduitat a l'escola.

L'habitatge que els acull no mereix el nom d'habitacle: uns baixos o sòtans sense cap mena de ventilació ni distribució mínimament raonable de l'espai; dona més aviat la impressió d'un racó infecte habilitat per rebost i aprofitat per a domiciliar-hi uns recent vinguts que no saben on anar a reposar el seu cap.

Fa molt poques setmanes que, quan el pare tornava a peu per la vorera de la carretera de Sant Pol de Mar, un automòbil conduït

per uns vaillets "melenuts" (1) el va atropellar i l'hi va causar la mort instantània. La desgràcia feia presència en aquesta família i la situació s'agreuja de manera considerable. El pare, segons els nostres informants, era un borratxo i la mare, la vídua actual, una persona que no dóna importància a res: "tanto le da ocho como ochenta". Es un verdader i manifest desig de la mare poder tancar a un internat els tres fills més petits i té les esperances de poder-los portar a un col·legi de Vilassar de Mar. Segons testimonis, "viven como los gitanos".

Malgrat tot, això no és obstacle per a que el dia de l'enterrament del pare s'organitzés un verdader "show familiar". D'una banda, fou donada autorització al germà gran que és a La Modelo de fer acte de presència a l'enterrament. Però, efectivament, l'hi van portar amb una furgoneta de la Guàrdia Civil, acompanyat de tres guàrdies i va remèndre allà l'estona justa de la cerimònia. L'impacte causat per la presència del germà fou veritablement espectacular.

D'altra banda, les anècdotes folklòriques foren notables: la mare s'esgarrapava la cara fins a tenir-la plena de sang i les històries col·lectives es repetien constantment.

Finalment, com que el pare havia mort d'accident i no s'el va poder enterrar fins al cap de dos o tres dies, això no va ésser obstacle per a que la família fes obrir la caixa del mort i l'hi posés una boina i unes sandàlies "ya que por la noche se marcharía".

Aquesta família està rodejada d'una ambientació veritablement delinqüencial; era tota la família que participava i col·laborava en els robos del noi gran que fou a l'únic de la "colla" que van atrapar. El botí, fruit de les sustraccions i que feien creure que els havia enviat un oncle del "pueblo", era carregat l'endemà a un furgoneta i anaven a les Rambles de Barcelona a vendre-ho. Cassettes, radio-cassettes, joguines, nines de dues i tres mil pessetes... Deien als veïns que anaven al "pueblo"; però al vespre ja tornaven a casa... Tot un poema familiar que es podria filmar en pla de ciència-ficció.

El context de veïnatge s'assembla força al d'aquesta família. Un veí que és drapaire i que anteriorment treballava a la construcció; però un accident fortuït el va fer inútil total. Actualment, arriba a arreconar 10.500 pessetes al mes i té tres fills. Per altra banda, la dona, que havia estat internada un cert temps

---

(1) Expressió emprada pel nostre informant. Desconeixem el sentit exacte de la mateixa.

a un hospital psiquiàtric, és una persona que parla amb dificultat. Per anècdotes que surten, el comportament entre els veïns és extraordinàriament agressiu i ple de conflictivitat.

Mort el pare, la vídua i els seus set fills -recordem que n'hi ha un que és a la presó- es traslladen de moment a casa la mare d'ella i, poc més tard, adquireixen un petit pis a l'escala del costat i hi posen els mobles que tenien anteriorment en aquells baixos. En síntesi, pràcticament, al nou habitatge no hi ha res i està completament destartat. Segons afirmació de l'àvia, referida a la filla, "la pobre se encuentra en una situación que està hasta aquí de todo".

Diem finalment per a enquadrar la família de la que parlem, l'anècdota del germà que treballa a la fàbrica de vidre i que vam tenir l'oportunitat de conèixer: Mentre estàvem en plena conversa amb la mare, rodejats de tots els petits, s'aproxima aquest noi i demana 35 pessetes a la seva mare i a un seu cosí que diuen no posseir-les. Aleshores, ens les demana a nosaltres. Les hi donem i, sense donar ni les gràcies, s'en va d'una manera agressiva i descarada. Tant la mare com el cosí, davant el nostre astorament, comenten la fatxenda del gest dient: "Oye, majo, tienes mucha cara".

...

...

En Daniel, el nostre personatge, en contrast amb la seva família és un vailet llest i simpàtic i de molt bona presència física. Fa dos anys que treballa a una botiga i es dedica al magatzem i porta les comandes al domicili dels clients. Els seus amos, catalans, frans i oberts, ens fan molts elogis del noi i només l'hi troben un defecte: sempre arriba tard.

En Daniel havia anat a l'escola al poble i va acabar els estudis primaris estant en possessió del certificat d'estudis primaris.

Aquest vailet va comparèixer al Tribunal Tutelar de Menors per la inculpció d'uns fets que ell no havia ^{comès} ~~fet~~. Quan plegava de treballar, a les tres de la tarda, tot anant cap a casa, es va aturar a la porta d'un cinema. Mentre estava mirant, va venir una persona que l'acusava a ell i a dos més d'haver robat una màquina taladradora d'una obra que hi havia allà al costat. En Daniel ho nega; però se l'emporten a declarar i el deixen fins que, posteriorment, sota demanda d'una carta, es presenta al Tribunal amb el seu pare. L'hi van fer els interrogatoris perti-

nents i sense amenaces de cap mena, el van deixar marxar.

Malgrat això que resta com un antecedent, els amos de la botiga reconeixen que en Daniel, ell sol, és un gran noi: molt treballador, dinàmic i molt llest. Però el que l'hi fa mal i el desorienta es la colla d'amics que sempre l'esperen a la posta quan surt de treballar. "Aquests melenuts el porten a la perdició! Són un grup de maricons que, inclús, al començament, van perfumar en Daniel. Per culpa dels amics, aquest vailet es troba a la vorera del precipici. S'hauria de trobar el sistema per a allunyar-lo dels companys; qui sap si una feina fora de Mataró! A una granja...", diuen els seus amos.

Recentment, en Daniel ha estat despedit de la botiga on feia dos anys que hi treballava i sempre havia anat cobrant mil pessetes a la setmana. I els fets van ocórrer així:

En Daniel va tenir unes paraules amb el porter d'un "pub". Aquest va acabar traient al carrer a en Daniel i al seu grup i va tancar la porta. La reacció del noi no es va fer esperar: va donar un cop de puny contra la porta i va trencar un vidre amb tan mala sort que es va desllorigar la mà. Això era un diumenge.

El dilluns compareix a la botiga i diu a l'amo que, amb la mà d'aquella manera no pot par treballar. La resposta de l'amo fou que mirés de curar-se i que ja tornaria.

Al cap d'una setmana, en Daniel es presentava per a cobrar el seu sou acompanyat d'un seu cosí. L'amo l'hi respon que hi compareixi amb la seva mare perquè desconfia que malgastin els diners descaradament. La resposta del cosí fou intolerant i agressiva: si no ho fa efectiu, ho denunciarà Comissions Obreres. L'amo, per la seva banda, aguanta el seu punt i diu que exigeix la presència de la mare. Aleshores, la tensió va desbordar i el cosí va fer dures amenaces: vindrien la nit a destruir i incendiar la botiga.

La cosa va arribar a una tensió tal que compareguren l'endemà al jutjat per a tenir una assentada el jutge, la mare, l'amo i en Daniel. Aquest havia explicat a la seva mare que la ferida se l'havia fet treballant; allà va explicar exactament la veritat.

Davant del jutge, l'amo va fer efectiva la setmanada i, a més, l'hi va pagar el que l'hi devia en concepte d'acomiadament; gestió que havia estat preparada ja en una gestoria acompanyada d'un paper que en Daniel es resistia a signar però que al final va fer. Les darreres paraules de l'amo és que ja podien anar a Magistratura si volien que ell tenia la consciència molt tranquil·la.

L'amo diu i confessa que ell no té llocs de treball fixes i que es troba en la impossibilitat d'ampliar la plantilla. Només necessita xavalets per a fer encàrrecs i que paga a raó de mil pessetes la setmanada. No té pas problemes per a trobar aquesta mena de treballadors perquè la demanda és important.

Per altra banda, diu que es preocupa molt de la família puix que ha fet de benefactor davant el jutge i ha intervingut per a que la mare pugui cobrar tota la indemnització que li pertoca per la mort del seu marit.

Sembla que en Daniel era molt avar, puix que tenia diners amagats sota unes pedres al barris de La Llàntia. Quan l'amo se l'enduia a regar uns presseguers, treballava com un negre i de les 300 pessetes que li donava, no en passava ni cinc a la seva mare.

En aquests moments, en Daniel ha trobat ja una feina de temporada en el repartiment de begudes durant l'estiu.

2.4 Del "delinqüent habitual" a la banda o grup juvenil

En els inicis dels anys 40, i coincidint "con los años del hambre", a la província de Jaén, José Antonio s'allista a la "Legión" i presta els seus serveis durant sis anys. Aquest home va quedar profundament marcat per l'estança entre els mercenaris i encara avui porta sempre al damunt amb els seus documents personals el "Reglamento, cancionera y plegarias de un Legionario" i en parla amb un gran entusiasme creient amb una absoluta convicció que aquell període de la seva vida era fonamental i havia suposat una verdadera escola de formació.

Acabat el seu compromís amb La Legión, contreu matrimoni i amb la seva muller, es posen a viure i treballar en un "cortijo". Allà neixen les dues filles més grans. La misèria i la precarietat de subsistència provoca la necessitat de deixar les seves terres per a cercar nous mitjans i noves possibilitats en altres llocs i emigren cap a Catalunya. D'això fa ja ara una vint anys.

El seu primer assentament és totalment "itinerant": recorren el Maresme treballant en l'agricultura de manera eventual. On hi havia la feina, allà s'establien i s'allotjaven mentre aquesta durava. Es així com els fills petits han estat batejats arreu de la comarca: Pineda, Malgrat, Canet, Santa Susanna, etc. Actualment totalitzen dotze fills.

Fa uns set anys que aquest home, després de fer de pagès per tota la comarca, s'instal·la amb la família a Mataró on treballa de gruis-te a una obra, fins que, fa un parell d'anys, l'empresa plegava i es va tenir que acollir al subsidi d'atur. En aquests moments, ha trobat feina de guarda de nit a una obra. Tota la situació d'aquesta família ve encapçalada per la qüestió laboral.

La noia gran ja és casada i viu fora de la llar paterna; de totes maneres, sembla que no ha pas fet sort perquè el seu marit és un cèlebre "chorizo" que treballa quan li sembla i la tracta força malament. La segona filla, que treballa a Lloret a l'hoteleria, va tenir relacions amb un noi; "el chico la dejó con la barriga llena". Per a poder continuar la seva feina, aquesta noia ha hagut de deixar la neta amb els seus pares. La petita té ara deu mesos; un sou de cinc mil pessetes a la setmana bé val aquest sacrifici.

A Lloret també hi treballa un altre fill, en Juanjo; el seu ofici és el de cambrer. Té ara 16 anys i sembla que vol canviar de feina puix que ha demanat la liquidació de l'antiga empresa per a anar a treballar amb un seu oncle a Terrassa on ja hi havia treballat abans.

Una altra filla que té ara 13 anys treballa a una fàbrica i ingre-

ssa dues mil pessetes la setmana.

La resta dels fills fins a 12 encara estan en edat escolar i alguns d'ells no van encara al col·legi.

Finalment, cal dir que la mare, que està malalta i només té un ronyó, treballa de cuinera a la casa d'uns senyors de Llavanas. Quan està malalta, els petits no van a col·legi i, quan treballa, els petits queden una mica a l'aventura de les preocupacions del pare i del saber fer dels germans més grans.

La imatge de la família, com hem dit més amunt ve seriosament marcada pels problemes econòmics i pel controls d'una prole tan numerosa. La dona, per la seva banda, està completament convençuda que els antecedents del marit a la Legión poden constituir per si mateixos un bon antecedent per a trobar feina a través d'influències.

...

...

En Manuel, el nostre personatge, té ara 15 anys. Segons els seus pares, aquest vailet presenta una conducta inesperada dintre la família. Va anar a l'escola; però no va acabar l'escolaritat, puix que fou expulsat per haver robat un moneder. No té cap certificat d'estudis i ni tant sols un expedient escolar.

Els pares voldrien que treballés; però no troben pas una feina per a ell: estan molt preocupats pel seu futur. En Manuel ha manifestat el desig de marxar a treballar amb els firaires; però tampoc la cosa sembla que entusiasmi ni als pares ni a ell mateix.

Després del fet que ^{ya} provocar l'expulsió de l'escola, ha comès molts robos en diferents llocs, tals com botigues, domicili propi, cotxes, etc. i els punts de mira d'aquestes sustraccions afecten a tota mena d'objectes: roba, ràdios, cassettes, pernils... Ha robat inclús a la seva mare (uns llençols) que va vendre a la mare d'un de la seva colla a qui el marit va abandonar i ella es guanya la vida com pot...

Es curiós veure *l'historial del nostre vailet* ~~els robos més importants~~: octubre 1977, sustracció d'un rellotge; novembre 1977, una cartera amb 1.500 pessetes; l'any 1978: gener, aliments d'una botiga; febrer, un raïocassette d'un automòbil que es ven a un senyor per 1.000 pessetes; abril, una moto amb la que es dona una gran pinya; maig, una calculadora d'un magatzem que llença a un descampat; maig, a un col·legi d'on s'emporta material... Es especialista en sustraccions a l'interior dels automòbils; però els companys de la banda el consideren únicament especisliste amb el procediment del "tirón".

El que passa és que en Manuel no actua mai sol. Segons els